NOORDERLICHT

Studievereniging Nordom

1 / 2016|2017

Nordic Noir Bingo
Een IJslands avontuur
Korstmossen op Svalbard
De geheimen van Kopenhagen
Studeren in het buitenland
Nordisk musik fra 2016

nordom
studievereniging
scandinavistiek

FRU AMUNDSEN

Ontdek Noorwegen

Nét even anders! - *groepsreizen met maximaal 7 deelnemers*

Fru Amundsen organiseert bijzondere reizen, net even anders zodat u het échte Noorwegen ontdekt. Bijzonder zijn onze reizen in kleine groepen met maximaal 7 deelnemers. Buiten de gebaande paden maar met aandacht voor de bekende hoogtepunten. Tijdens een typische Fru Amundsen-reis overnacht u meestal niet in hotels, maar in bijzondere accommodaties zoals een traditioneel Nordlandshus, een rorbu, een verbouwd sjøhus of een zomerboerderij. Wij vertellen veel over geschiedenis, natuur, cultuur en tradities. Traditioneel Noorse maaltijden zijn daar onlosmakelijk mee verbonden en wij serveren deze *hjemmelaget husmannskost* dan ook graag aan onze gasten.

ReisOrakel Jaarprijs 2015

Landspecialist

Bij Fru Amundsen weet u waar u qua prijs aan toe bent.

Vliegtickets in de goedkoopste boekingsklasse, vervoer ter plaatse, accommodaties, excursies en de meeste maaltijden zijn bij onze groepsreizen namelijk inbegrepen! Zelfs het lekkers bij de koffie, thee of warme chocolademelk is inclusief. U hebt keuze uit diverse reizen van bijvoorbeeld 7, 8- of 11-dagen.

Kijk op **www.FruAmundsen.nl** voor het meest actuele aanbod. Onze groepen zijn klein en daarom soms snel volgeboekt. Meld u daarom op onze website aan voor onze gratis, digitale nieuwsbrief. U ontvangt dan als eerste onze informatie over nieuwe reizen en vertrekdata.

Zomerdijkstraat 23
8043 HW Zwolle
Nederland

Telefoon 050 527 98 50
Mail info@fruamundsen.nl
Website www.fruamundsen.nl

Facebook fruamundsen.ontdekNoorwegen
Twitter @fruamundsen
KvK 55401988

Ontdek Noorwegen!

Voorwoord

Met de kerstvakantie in aantocht is er natuurlijk weer een nieuwe Noorderlicht!

Zelfs vanuit het koude noorden bemoei ik me graag met de Noorderlicht en vertel ik jullie graag over de minder bekende, maar wel leuke plekken in Kopenhagen. Met een nieuwe redactie komen er natuurlijk nieuwe onderwerpen, zo hebben we bijvoorbeeld voor het eerst recensies van Scandinavische muziek! Daarnaast zetten we in deze donkere winterdagen IJsland graag eens in het zonnetje en vertelt Niels over zijn zomerschool in Zweden. Ook besteden we aandacht aan Nordendrops, misschien nog wel goed idee voor als je nog een kerstcadeautje zoekt! Verder kun je in de kerstvakantie het Nordic Noir Bingospel spelen, lezen over de nationale minderheidstalen van Zweden en over vegetatieonderzoek op Spitsbergen! Dus, god læselyst og god jul!

Namens de gehele bladcommissie,

Helen van der Reijden

Inhoud

4 Zomerschool in Zweden

7 Sjakkmatt

8 Liefde en geweld in Biskopsgården, Göteborg

10 Zweeds eten in Nederland: Nordendrops

12 Vegetatieonderzoek in het Hoge Noorden

15 Zweden en haar officiële minderheidstalen

17 De geheimen van Kopenhagen

18 Nordisk musik fra 2016

21 Nordic Noir Bingo

22 Iceland, Niceland, Supriseland

Colofon

Noorderlicht is het studentenblad van de opleiding Scandinavië Studies aan de Universiteit van Amsterdam en is gelieerd aan studievereniging Nordom.

Hoofdredactie Helen van der Reijden

Redactie Debbie Rensen
Fiona Lodder
Hendrik van de Koot
Janneke van Engeland
Juliëtte van der Voet
Paulette van der Voet
Roos Kamies

Met medewerking van Marloes Winkel
Michiel Smit
Niels Back
Willem van de Koot

Coverfoto Kaldfjord, Kvaløya, Noorwegen
Paulette van der Voet

Vormgeving Hendrik van de Koot
Paulette van der Voet

Noorderlicht wordt opgestuurd naar alle leden van Nordom en is verder te vinden in de bladenbakken van het P.C. Hoofthuis.

Contact
Stuur al je liefdesbrieven, dreigbrieven en flessenpost naar:
redactienoorderlicht@nordom.nl

Studievereniging Nordom
Spuistraat 134, kamer 2.01F
1012 VB Amsterdam
www.nordom.nl

Zomerschool in Zweden

Niels Back

Lieve lezers,

Stel, je wilt tijdens de zomervakantie iets doen waar je zowel een echt vakantiegevoel hebt, als dat je veel leert. Je wilt, zoals veel van ons Scandinavisten, naar je favoriete Scandinavische land. In mijn geval was het Zweden, om daar van de prachtige Zweedse zomer te genieten. Je wilt uitvinden of studeren in Zweden wel iets voor je iets. Dit was precies waar ik mee rondliep begin dit kalenderjaar. Toen heb ik de stoute schoenen aangetrokken, en voor ik het wist zat ik ruim vijf weken in Kalmar afgelopen zomer om aan de Summer Academy van de Linnaeus University deel te nemen.

Via studyinsweden.se ben ik gaan zoeken en dit programma zag er goed georganiseerd uit. Er zat een course bij die mij bijzonder erg aansprak. Deze heette 'The Nordic Welfare Model in a Global Context'. Naast Scandinavië Studies met als hoofdtaal Zweeds studeer ik in Leiden Politicologie: Internationale Betrekkingen en Organisaties. In dit vak kwamen mijn twee studies perfect samen, omdat je vanuit verschillende perspectieven naar de Scandinavische verzorgingsstaat kijkt. Politicologisch gezien interessant, omdat je Zweden zo kunt vergelijken met de andere Scandinavische landen en andere landen in de wereld. De Zweedse en andere Scandinavische verzorgingsstaten gelden in mijn ogen (nog steeds) als vooruitlopers op het gebied van de verzorgingsstaat en zo ook als rolmodel voor Nederland. Vanuit scandinavistisch perspectief was dit interessant omdat je de Zweedse samenleving van binnenuit leert kennen. Wat zijn de heersende denkbeelden daar, hoe kijken mensen tegen de verzorgingsstaat aan, bestaat deze eigenlijk wel?

Er waren 220 deelnemers aan de hele Summer Academy, maar slechts vijf aan mijn course. Hierdoor had je interessante, diepgaande discussies waar mensen makkelijk aan het woord kwamen. Er waren veel groepsdiscussies en we hebben veldbezoeken gedaan. Zo zijn we naar een kerk geweest, waar we veel leerden over de enorme maatschappelijke rol die de kerk inneemt in Zweden. In Nederland zijn niet-gelovigen snel tegen de kerk en willen ze er niet zoveel mee te maken hebben, terwijl in Zweden niet-gelovigen de kerk juist als een maatschappelijk instituut zien. En zo fungeert het ook, wellicht zelfs als vierde of vijfde macht (met de media als vierde macht), omdat

je daar bijvoorbeeld gratis naar een psycholoog kunt en een kerk fungeert vaak als buurthuis met de dominee als aanspreekpunt voor mensen uit een wijk. Ook hebben we het gemeentehuis van Kalmar bezocht.
De docent was zelf een Zweed van 71, Sven Hort, die zowel aan Zweedse universiteiten had lesgegeven, als aan universiteiten in Zuid-Korea, Taiwan en de VS. Het handboek was een boek van hem over de Zweedse verzorgingsstaat vanaf 1850. Hij kon ons zo een brede blik laten ontwikkelen op 'de verzorgingsstaat' met toch een toespitsing op Zweden en Scandinavië. Ik heb een afsluitend essay geschreven over het arbeidsmarktmodel in Denemarken (flexicurity) en onderzocht of dit ook zou kunnen werken voor Zweden. Ik kon hier mijn creativiteit kwijt en had een A, mijn eerste academische cijfer hoger dan een 7,5!

Verder leer je zowel andere internationale studenten kennen als Zweden en het Zweedse onderwijssysteem. Automatisch neig ik meer naar mensen uit het westen, dus ik ben vooral met Finnen (hilarische, losbandige, levenslustige en prettige mensen), Oostenrijkers en Amerikanen (over stereotypen gesproken soms) omgegaan. Deze zomer heb ik mijn reis naar Helsinki al geboekt om mijn Finse vrienden daar weer te zien, wellicht ook door mijn doorgaande drang om Scandinavië te-bezoeken… Toch ben ik ook uitgegaan met Chinezen, heb ik gestudeerd met Russen en ga zo maar door. Dit is zo een unieke ervaring, dat ik iedereen zou aanraden in het buitenland te studeren, waar dan ook. Kalmar heeft een ontzettend goed zomerklimaat, dus het was eigenlijk altijd tussen de 18 en de 24 graden, niet te warm en niet te koud dus, en bijna altijd zonnig. De natuur was prachtig, zeker Öland, het eiland van 140 kilometer lang dat daar voor de kust ligt. Hier hebben we ook nog een excursie naar gedaan om hier de bijzondere natuur en vogels te bewonderen. Kalmar zelf is een in de zomer bruisende stad met veel historie. Het kasteel springt eruit, maar er zijn ook veel leuke cafés en optredens op het centrale plein, Larmtorget. Het ligt aan zee, dus er is ook een gezellige haven waar de faculteit aan lag waar iedereen zijn summer courses volgde.

Wat ik heb geleerd deze zomer en het proces vooraf, is dat initiatief wordt beloond en jezelf in het diepe gooien in een omgeving die je niet goed kent, je veel goed doet. Je leert je eigen land in perspectief te zetten en leert andere culturen kennen. Wat ik vooral interessant vond, is om (bijvoorbeeld filosofische) discussies te voeren met mensen die in een ander land zijn opgegroeid. Zij hebben andere ervaringen en denkbeelden en zo konden we elkaars verzorgingsstaten mooi met elkaar vergelijken. En dat komt dan samen in het prachtige Zweden, waar je die mooie Zweedse zomer in zijn geheel kunt meemaken.

SCANDINAVIË - IJSLAND - OOSTZEE WWW.NORDICMAGAZINE.NL

NORDIC

HET NOORD-EUROPA MAGAZINE

MAASLAND UITGEVERIJ

WWW.MAASLAND.COM

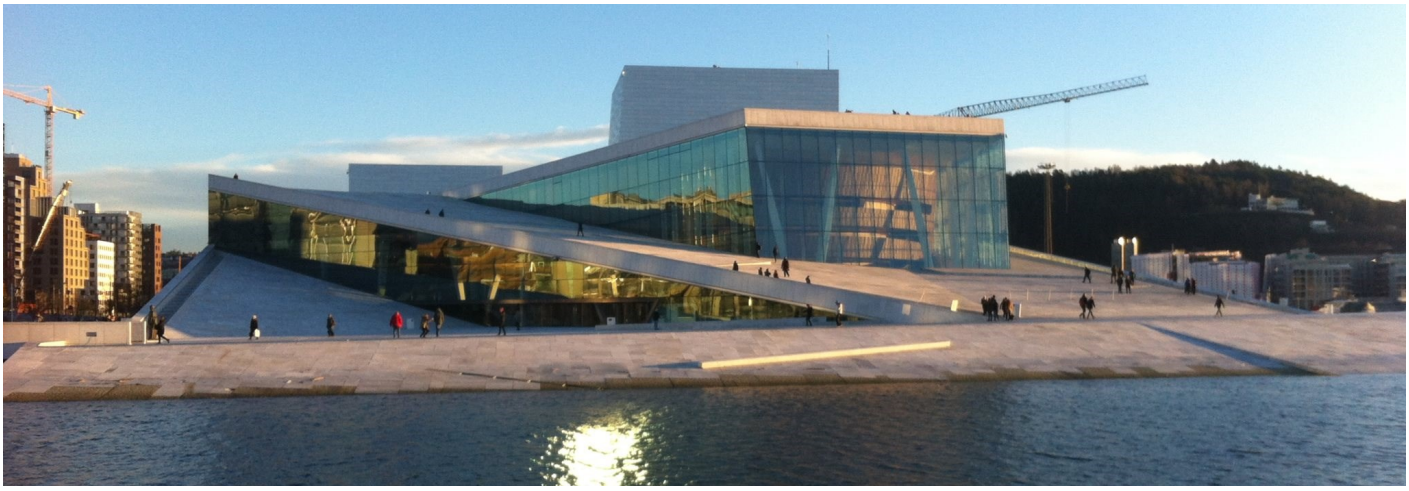

Sjakkmatt

Michiel Smit

Dorsk trekker øyelokkene seg opp. Jeg befinner meg i et hvitt rom – mitt rom for disse månedene – i en bygning som minner meg om noe mellom et fengsel og et sykehus. Moderne, stram og funksjonell. Det er stille. Madonna og Sommernatt på veggen. Åndedraget mitt er den eneste lyden jeg hører. Sakte og litt møysommelig, noen ganger avbrutt av en stygg host. Selvfølgelig, før noe som helst kan skje trenger man kaffe, en stor kopp sort, smaken av Sandefjord. Vannet begynner å koke og perser seg med brask og bram gjennom filteret. Rytmisk plasker kaffen ned. Det er fremdeles mørkt.

Jeg åpner dataen min og sitter og stirrer i løse lufta. Så leser jeg noen artikler og gjør noen trekk. Hvorfor spilte Magnus ikke tårn til f7-sjakk!? De siste dagene ble jeg litt for mye absorbert av sjakk. Atle Grønn ordla det slående: det er livet *eller* sjakk.

Jeg lager frokost og åpner luxaflexen. Høy på et tak går tre nakne menn, letende etter et dampende bad. Etter en lang og varm sensommer var det høst i over fire uker. Først var det trærne som spredte et varmt og gult eller rødt skjær, men nå har det blitt vinter og så trekker trærne seg og får byen et helt annet ansikt. En få se mer av byplanleggingen i formen av de litt kaotiske strukturene som ligger i bakgrunnen. Da snøen kom iverksattes det en fortryllende organisasjon, som sett fra himmelen skisserte hele byens kart igjen utfra den hvite dynen som kamuflerte alt. Til og med små stier i parkene ble feiet reint. De gangveiene som ble glemt av måkebilene er etter min erfaring veldig glatte.

En genser til og stillongs under buksa. Egentlig bør jeg ha noen reflekser på meg, men jeg nekter tvert å gå med i fetisjen nordmenn har med trygghet. I Carl Berners plass tar to menn et skilt med avgangstider fra hverandre. Ingen ser på det lenger – alle ser jo bare på mobilskjermen sin. Dørene lukkes og litt senere, melding til alle reisende, vær oppmerksom på avstanden mellom tog og platformen. Gatene er glatte og jeg går som en pingvin forbi Blindern Studenterhjem hvor jeg opplevde en solskinnstid i fjor sommer. Men nå må jeg videre mot de gråe 60-tallet bygningene som særpreger universitetets studentområde. Det innestengte klasserommet er for stort for en håndfull studenter som tar namnegransking. En gammel og krum professor glaner på et punkt i lufta ovenfor våre hoder mens han forteller om at det blir brukt mer slektsnavn som fornavn i Nord-Norge enn i Sør-Norge og hvordan det kan henge sammen med historiske utviklinger av navneskikken. Vi som studenter sitter etter god norsk skikk nesten matematisk fordelt over rommet. Så nært som mulig ved læreren, men samtidig så langt mulig borte fra de andre studentene. Og selvfølgelig snakker vi sparsom med hverandre, bare de mest nødvendige ordene. Vi strever etter struktur og slagkraftighet.

Etter seminaret drikker jeg kaffe med en venninne. Hun anbefalte meg å lese *Draum om hausten* av Jon Fosse, og så gikk vi til forestillingen som var på nynorsk. Det var hun som tok utfordringen å svømme i fjorden mens det snødde. Det var jævla kaldt, men etter noe tid begynner kroppen blir deilig varm igjen. Jeg trodde at det var tradisjon her, for nordmenn er vant til å nyte naturen på forskjellige måter, men noen forbipasserende nordmenn syntes jeg bare dummet meg ut. Kanskje var jeg litt for norsk for en nordmann?

Nå spaserer jeg mot matematikkbygningen, der pleier vi å spille sjakk hver uke med en flokk sjenerte menn. Noen håndhilser jeg for første gang når jeg spiller mot dem. Tre eller fire timer med bare taushet mens vi strever etter seieren. Etter partiene klager vi at VM i sjakk spilles nå i november, samtidig med eksamenene som vi sliter med. Det var litt av et problem her! I dag er det jo flere som ser på sjakk enn på fotball og dertil er det tolv partier over tre uker. Vi håper at Carlsen vinner, ellers er alle timer med analyse forgjeves.

Jeg er nesten hjem når det blir meldt i høyttaleren: vær oppmerksom på lommetyver. Kjøkkenet lukter av den sterk krydrete lufta av kylling og ris laget på hverdagsbasis av mine fire nepalske beboere. Som en nesten ekte nordmann holder jeg meg til en ganske fin Grandiosa, Norges mest spiste pizza. For denne perioden har dette landet blitt mitt hjem.

Liefde en geweld in Biskopsgården, Göteborg

Juliëtte van der Voet

Vorig jaar heb ik een halfjaar in Göteborg gestudeerd. De stad is mijn tweede thuis geworden en ik denk met veel plezier terug aan mijn tijd daar. Naast de mooie plekken, kent de stad ook probleemgebieden. In Göteborg en in Stockholm wordt meer geschoten dan in alle andere Scandinavische steden bij elkaar. Dat is natuurlijk wel even schrikken als je een soort ideaalbeeld van Zweden hebt. In Göteborg is er *ett gängkrig*, oftewel een bendeoorlog, gaande.[1]

Het geweld in de probleemgebieden speelt al sinds 2000. De politie probeert het geweld te stoppen door de wapenhandel tegen te gaan en wapens in beslag te nemen.[2] Dit heeft nog niet tot het gewenste resultaat geleid en de strijd is zestien jaar later op sommige momenten zelfs heftiger dan ooit.

In Helsinki wordt met een zerotolerancebeleid ten aanzien van het gebruik van wapens goede resultaten geboekt. In Europa is Helsinki een van de steden waar het minste geschoten wordt. In navolging van het zerotolerancebeleid in Helsinki wil de politie in Göteborg dit nu ook invoeren. Het is nog niet duidelijk met ingang van wanneer dit gaat gebeuren.

In Göteborg zijn minstens negen rivaliserende criminele netwerken actief. Deze bendes zijn in een eeuwigdurende machtsstrijd verwikkeld, voornamelijk over de drugshandel.[3] In dit artikel wordt het conflict tussen twee bendes in Biskopsgården uitgelicht.

Biskopsgården

Biskopsgården, in het noorden van Göteborg, is een arm en gesegregeerd stadsdeel. De schooluitval en de werkeloosheid zijn groot. Overleven door middel van misdaad wordt door veel jongeren als enige uitweg gezien. In Biskopsgården zijn twee bendes actief; de ene heeft de macht over het zuidelijke deel en de andere de macht over het noordelijke deel.[4]

Er wordt gezegd dat de oorlog in Biskopsgården draait om een jonge vrouw, die meer dan vier jaar geleden een liefdesrelatie had met de bendeleider. Totdat de bendeleider een gevangenisstraf moest uitzitten; de vrouw ging toen vreemd met iemand binnen de bende. Dit zorgde natuurlijk voor jaloezie en uiteindelijk werd het met moorden en wraakacties 'opgelost'.[5] Dit schijnt te hebben geleid tot het ontstaan van de twee verschillende bendes.

De afgelopen vier jaar zijn er verschillende personen binnen het bendemilieu doodgeschoten. De politie heeft het vermoeden dat deze moorden met elkaar verband houden. Hieronder een korte opsomming.

18 maart 2015 – Vår Krog & Bar

18 maart 2015 wordt gezien als de dag waarop het ergste geweldsdelict in Göteborg ooit werd gepleegd. Twee personen met automatische wapens schoten gericht op twee personen in de kroeg *Vår Krog & Bar*, in het noorden van Biskopsgården. In minder dan 25 seconden hadden ze hun doelwitten gedood en verscheidene andere personen verwond. Iedereen was geschrokken en al snel werd het conflict in Biskopsgården vergeleken met de bendeoorlog in Chicago in de jaren 20 van de twintigste eeuw.[6]

In augustus 2016 werden acht personen veroordeeld voor hun betrokkenheid bij de schietpartij in *Vår Krog & Bar*.[7] Twee van hen werden veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf.[8]

Juli 2016

Afgelopen zomer leek het alsof de rust wedergekeerd was. Oké, er waren dan wel drie personen gewond geraakt en één persoon gedood,[9] maar de politie zag een duidelijke verbetering. Er werden hiervoor verschillende verklaringen gegeven.[10] De politie heeft het vermoeden dat ze een goede methode hebben gevonden met betrekking tot het beperken van geweld.

22 augustus 2016 – Dimvädersgatan, Biskopsgården

22 augustus 2016 was het opnieuw raak. Een handgranaat werd bij een appartement naar binnen gegooid. Hierbij kwam de achtjarige Yuusuf, die op bezoek was bij zijn familie, om het leven.

Dit delict kreeg in Zweden veel media-aandacht, maar ook in Nederland was deze gebeurtenis nieuws, aangezien Yuusuf een Nederlands paspoort had.[11]

De gebeurtenis werd al snel gekoppeld aan de schietpartij in *Vår Krog & Bar*.[12] Een van de personen, die veroordeeld is tot een levenslange gevangenisstraf, stond ingeschreven in het appartement.[13] De politie riep de bendeleden op om te stoppen met wraakacties. De toekomst zal uitwijzen of deze oproep effect zal hebben.

Gaat het goed komen?

Na de dood van Yuusuf is het weer 'rustig' in Biskopsgården. Eind november kwam de politie met het alarmerende bericht dat steeds meer jongeren, die nog nooit in aanraking zijn geweest met justitie, lid zijn van een bende.[14] Dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat het als 'normaal' wordt gezien om lid te worden van een bende. Steeds vaker komt het voor dat mensen uit het niets een groot geweldsdelict begaan, zonder 'klein' en minder gewelddadig te beginnen.

Opvallend is de niet-traditionele structuur van de bendes.[15] Normaal is er een leider en een vaste, op hiërarchie gebaseerde achterban. Nu bestaan de bendes echter uit een groep losse personen die snel kunnen veranderen van groep. Hierdoor kan het zo zijn dat jouw vriend van vandaag, morgen jouw vijand is. Dit maakt het voor de politie moeilijk om te anticiperen op eventuele geweldsdelicten.

Bronnen

[1] Tomas Lauffs, 'Polisen: "Gängvåldet i Göteborg orsaken till skjutningarna" ', http://www.svt.se/nyheter/inrikes/polisen-gangvaldet-i-gbg-orsaken-till-skjutningarna, geraadpleegd op 24 november 2016.
[2] Ibid.
[3] Ibid.
[4] Axel Håkansson, ' Över 20 dödsoffer i gängkonflikten i Göteborg', http://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/over-20-mord-i-pagaende-gangkonflikt-i-goteborg, geraadpleegd op 24 november 2016.
[5] Ibid.
[6] Gert Gelotte, '"Biskopsgården en påminnelse om gangsterkrigens Chicago" ', http://www.svt.se/opinion/article2781612.svt, geraadpleegd op 24 november 2016.
[7] Sandra Divinyi, 'De döms till livstids fängelse för Vår Krog & Bar-attacken', http://www.gp.se/nyheter/göteborg/de-döms-till-livstids-fängelse-för-vår-krog-bar-attacken-1.3533864, geraadpleegd op 24 november 2016.
[8] In Zweden is levenslang (in tegenstelling tot in Nederland) niet levenslang. Na tweederde van de straf moet de veroordeelde verplicht in vrijheid worden gesteld. Dit houdt in dat de persoon vrij moeten worden gelaten. Voor meer informatie hierover, zie de website www.forumlevenslang.nl
[9] Johan, Sköld, 'Gängkriget som kom av sig', http://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/gangkriget-som-kom-av-sig, geraadpleegd op 24 november 2016.
[10] Ida Cliffordson, 'Göteborgs gängkrig – lugnare än på länge', http://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/goteborgs-gangkrig-lugnare-an-pa-lange, geraadpleegd op 24 november 2016.
[11] NOS, 'Nederlandse jongen (8) dood bij explosie Gothenburg', http://nos.nl/artikel/2127668-nederlandse-jongen-8-dood-bij-explosie-gothenburg.html, geraadpleegd op 24 november 2016.
[12] Jesper Henke, Sara Leverin en Sofia Nordén, 'Explosion i lägenhet', http://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/explosion-i-lagenhet-1, geraadpleegd op 24 november 2016.
[13] Ibid.
[14] Cecilia Hedquist, 'Polisen larmar: Allt fler ostraffade unga med i gäng', http://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/polisen-larmar-allt-fler-ostraffade-unga-med-i-gang, geraadpleegd op 24 november 2016.
[15] Ibid.

Zweeds eten in Nederland: Nordendrops

Roos Kamies en Paulette van der Voet

Speciaal voor iedereen die weet dat Scandinaviërs heel goed zijn met chocolade is er in Nederland nu Nordendrops. Dit Haarlemse bedrijf verkoopt alleen maar exclusieve Scandinavische chocolade en dat gewoon in Nederland! Omdat we daar natuurlijk meer over wilden weten, zijn we op de trein naar Haarlem gestapt voor een fika. Nordendrops is dit voorjaar begonnen en ze zijn eigenlijk een beetje overdonderd door het succes. Want dat is het, iedereen valt voor hun Scandinavische chocolade. Het meest opvallende zijn de dropbonbons van het Zweedse Haupt Lakrits. De combinatie van chocolade met drop klinkt helemaal niet aantrekkelijk, maar als je het eenmaal hebt geproefd, dan ben je om (echt waar!). Al even opvallend zijn de Mackmyra pastilles met whisky van Brand of Gefle. Daarnaast verkoopt Nordendrops de chocolade van Malmö Chokladfabrik. Deze chocolade hoort bij de beste van Zweden en staat bekend om de geweldige smaak.

Waarom ze precies voor Scandinavische snoep gekozen hebben? Voor Nordendrops is Scandinavië extra speciaal, omdat ze de voedselkwaliteit daar aanzienlijk beter vinden dan in Nederland. Producten zijn puurder, zonder overbodige toevoegingen en daardoor ook voor meer mensen eetbaar.

Verder leuk om te weten is dat ze het zakendoen met Scandinavië ervaren als heel anders dan in Nederland. Het jachtige van Nederland bestaat in Scandinavië niet en er is meer aandacht voor de persoonlijke kant. Zo investeren de Scandinaviërs veel liever in een passievol product met een goed verhaal, dan dat ze voor het grote geld gaan. Dit is ook terug te zien in de schitterende luxe verpakkingen van Nordendrops, die duidelijk met passie gemaakt zijn en de chocola tot een echt verwenmoment maken. Zelf beschrijven ze hun producten als premium snoep en dat is het ook zeker. Met de feestdagen op komst, zijn het schitterende cadeautjes om in je achterhoofd te houden.

Voor meer informatie en verkooppunten, kun je kijken op www.nordendrops.com

Vegetatieonderzoek in het Hoge Noorden - Korstmossen in Rosenbergdalen (Edgeøya, Svalbard)

Willem van de Koot, Universiteit Leiden, Masterstudent Biologie
In samenwerking met Hendrik van de Koot

Voordat Willem Barentsz tijdens zijn derde zoektocht naar de Noordoostelijke doorvaart strandde op Nova Zembla, passeerde hij in 1596 een toen nog onbenoemde eilandengroep in de Noordelijke IJszee. Deze archipel noemde hij Spitsbergen, vanwege de kenmerkende steile, spitse bergen. Sinds 1925 staat deze eilandgroep bekend als Svalbard en wordt slechts het grootste eiland van de archipel nog Spitsbergen genoemd. Doordat de ontdekking is gedaan door Willem Barentsz, heeft Nederland lange tijd een belangrijke claim gehad op Spitsbergen. Ondanks dat met het Spitsbergenverdrag de eilandengroep werd toegekend aan Noorwegen, heeft Nederland altijd een voet tussen de deur weten te houden wat betreft wetenschappelijk onderzoek op de archipel.

Figuur 1: Kaart van Svalbard, Rosenbergdalen omcirkeld

In 1968 werd de Nederlandse Spitsbergen Expeditie opgezet met als doel om de kennis over de ijsbeer (*Ursus maritimus*) uit te breiden. Op het eiland Edgeøya overwinterden vier Nederlandse studenten in het zelfgebouwde onderzoeksstation Kapp Lee. Onder hen was de recent overleden Piet Oosterveld, die jaren later de bijnaam *IJsberenman* verwierf door een gevecht met een ijsbeer te overleven. Tegenwoordig wordt hij gezien als de grondlegger van het Nederlands Poolonderzoek. De vele expedities naar Spitsbergen hebben een flinke bijdrage geleverd aan de uiteindelijke bescherming van de ijsbeer en diens habitat.

Naast het onderzoek naar arctische fauna werd er ook begonnen met vegetatieonderzoek. In de zomer van 1977 vertrok Hester Heinemeijer met de *Reindeer-Environment Expedition to Edgeøya* Svalbard (ook bekend als REES 77) voor drie maanden naar Edgeøya. In deze periode heeft zij de gehele vegetatie van Rosenbergdalen, een vallei op Edgeøya, in kaart gebracht (Figuur 2).

In de zomer van 2015 werd een deel van dit onderzoek herhaald tijdens de *Netherlands Scientific Expedition Edgeøya Spitsbergen* (SEES 2015). Helaas was het twee van de drie dagen waarop het onderzoek uitgevoerd werd koud en nat. En het zou de poolcirkel niet zijn als er niet ook maar moest worden geaccepteerd dat de zuidelijke helft van de vallei niet bezocht kon worden wegens een patrouillerende ijsbeer.

Vegetatieanalyse

Toen Heinemeijer in 1977 haar vegetatieanalyse uitvoerde, verzamelde ze van alles: vaatplanten, mossen en lichenen

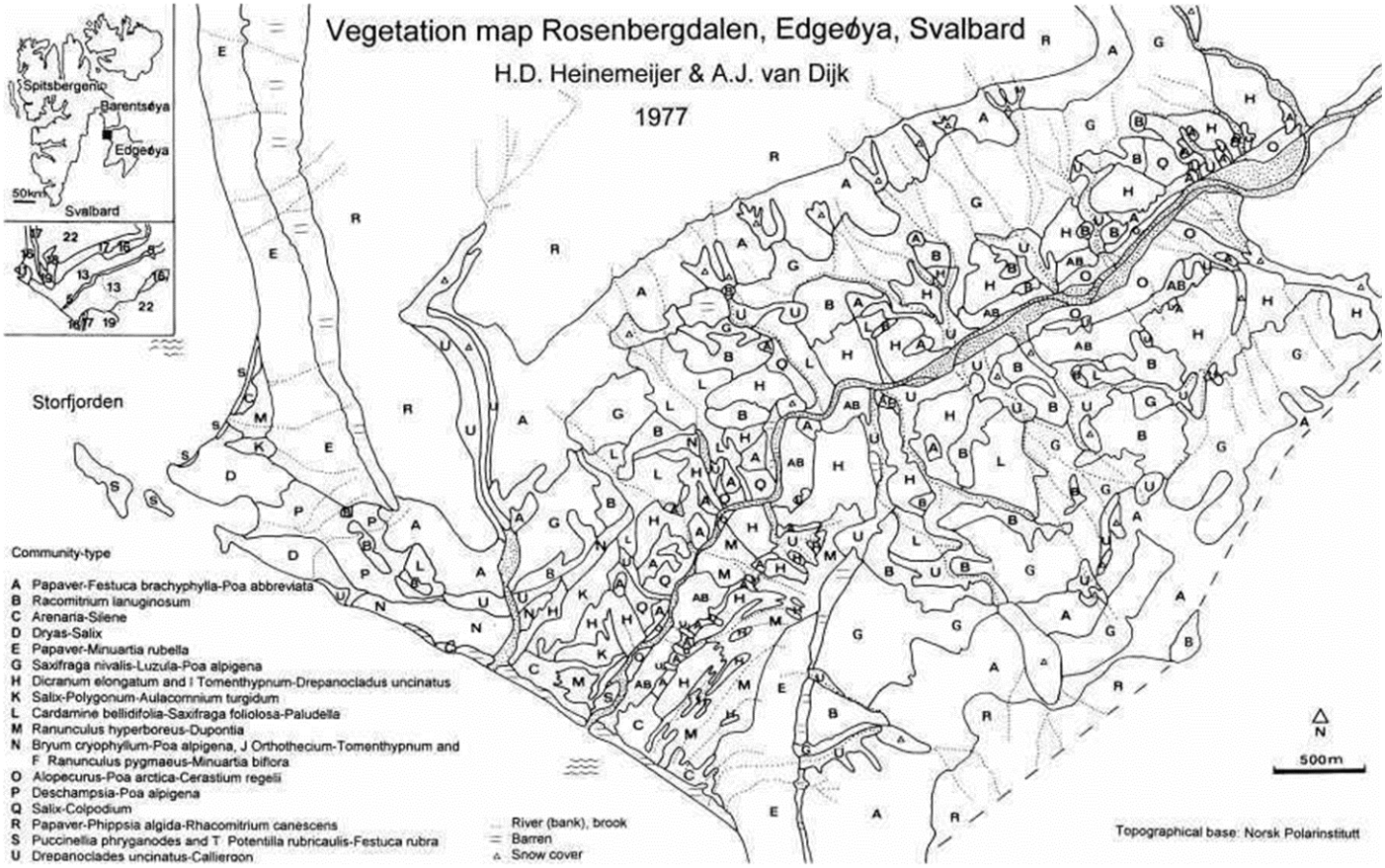

Figuur 2: Vegetatiekaart van Rosenbergdalen (H.D. Heinemeijer, A.J. van Dijk, 1977)

(korstmossen). Mijn stagebegeleiders, dr. Michael Stech en dr. Hans Kruijer van het Natuurhistorisch museum Naturalis in Leiden, zijn bryologen (mossenkenners).

Dit aspect van de vegetatie hebben zij zelf onderzocht, terwijl een andere groep de vaatplanten onderzocht. Er was echter niemand bij Naturalis die aan lichenen werkte. Na op een stagemarkt gelezen te hebben over de mogelijkheid om met mossen uit het poolgebied te werken, besloot ik uit persoonlijke interesse om te informeren naar mogelijk werk met lichenen. Dit zorgde ervoor dat ik tijdens mijn bachelorstage met de korstmossen van Edgeøya ging werken op de herbariumafdeling van het Naturalis.

Lichenen zijn, ondanks dat ze beter bekend zijn als korstmossen, geen planten maar schimmels. En ook dat is strikt genomen niet waar. Een licheen is namelijk niet één organisme, maar een samenspel van meerdere organismen. Een schimmel bepaalt voor het belangrijkste deel de vorm van de licheen. Die schimmel wordt gebruikt voor de classificatie in de boom van het leven. Deze kan niet overleven zonder (een) symbiotische algensoort(en) en/of cyanobacteriesoort(en). Overigens is onlangs gebleken dat er voor sommige soortenzelfs een tweede schimmel nodig is om te kunnen groeien. Lichenen zijn dus zeer complexe levensvormen. De belangrijkste functie van lichenen in het ecosysteem is wel fotosynthese, maar in het noordelijk halfrond komt hier ook nog bij dat het een belangrijke voedselbron is voor rendieren (*Rangifer tarandus*).

>>

Figuur 3: Onderzoeksteams onderweg naar Rosenbergdalen (M. Stech)

Figuur 4: links lichenen buiten bereik van rendieren, rechts wel toegankelijk (M. Stech)

Svalbard bleek echter vrij arm aan lichenen. Dit komt waarschijnlijk door het Svalbard rendier (*Rangifer tarandus platyrhynchus*). Zoals te zien in spectaculaire natuurfilms leggen de rendieren die op het vasteland leven enorme afstanden af op zoek naar eten. Het Svalbard rendier kan dit uiteraard niet aangezien Svalbard een eilandgroep is. Hierdoor blijft de graasdruk op de lichenen het hele jaar door hoog en kunnen ze zelden volledig teruggroeien zonder opgegeten of vertrapt te worden.

Het viel mij dan ook op dat weinig lichenen in de SEES collectie van het herbarium van Naturalis een vruchtlichaam (zoals een paddestoel of bekerzwam) hadden ontwikkeld. Dit gaf aan dat dit vrij jonge exemplaren waren. Interessant genoeg heeft op deze wijze het Svalbard rendier zijn eigen evolutie versneld. Door hun eigen graasdruk creëeren zij een tekort aan korstmossen en hebben ze zich aangepast om andere voedselbronnen beter te kunnen gebruiken. Het dieet van het Svalbard rendier bevat daardoor meer mossen dan dat van andere rendieren. Dat betekent echter niet dat ze tegenwoordig korstmossen links laten liggen. Bepaalde delen van Svalbard zijn voor rendieren ontoegankelijk gemaakt. Het verschil in de aanwezigheid van korstmossen is opvallend als je langs het hek staat. Waar de kant van de rendieren vrijwel leeg is, groeit aan de andere kant van het hek een dik tapijt van soorten zoals gewoon kraakloof (*Cetraria aculeata*) (Figuur 4).

Uit de gegevens over de vegetaties van 1977 en 2015 zal uiteindelijk een groot verslag worden gemaakt. Dan zal blijken in welke mate de vegetatie veranderd is en wat hiervoor de verklaring kan zijn.

Het onderzoek in de poolcirkel kent echter nog geen einde. Voor mijn masterstage zal ik gaan werken met mossen uit Noord-Scandinavië, Svalbard, Jan Mayen, Groenland en IJsland, om onder andere te kijken hoe deze zich hebben verspreid sinds de laatste ijstijd.

Bronnen

www.sees.nl

Ahti, T. & Oksanen, J. (1990) Epigeic lichen communities of Taiga and tundra regions. *Vegetatio* 86: 39–70.

Alendal, E., De Bie, S. & Van Wieren, S.E. (1979) Size and com position of the wild reindeer Rangifer tarandus platyrhynchus population in the Southeast Svalbard Nature Reserve. *Holarctic Ecology* 2: 101-107.

Bjørkvoll, E., Pedersen, B., Hytteborn, H., Jónsdóttir, I. S. & Langvatn, R. (2009) Seasonal and Interannual Dietary Variation During Winter in Female Svalbard Reindeer (Rangifer tarandus platyrhynchus). *Arctic, Antarctic, and Alpine Research* 41: 88–96

Heinemeijer, H. D. (1979) De vegetatie van het westelijk ge deelte van Rosenbergdalen, Edgeøya, Svalbard. *Results Reindeer Environment Expedition Svalbard (REES!77).*

Heinemeijer, H. D. & Dijk, A. J. van (2004) Rosenbergdalen, green valley in the barren land of Edgeøya, Spitsbergen. *Permanence in Diversity* 1: 46–69.

Van der Wal, R., Brooker, R., Cooper, E. & Langvatn, R. (2001) Differential effects of reindeer on high Arctic lichens. *Journal of Vegetation Science* 12: 705–710.

Van der Wal, R., Van Lieshout, S. M. J. & Loonen, M. J. J. E. (2001) Herbivore impact on moss depth, soil tempera ture and arctic plant growth. *Polar Biology* 24: 29–32.

Van der Wal, R., (2006) Do herbivores cause habitat degrada tion or vegetation state transition? Evidence from the tundra. *Oikos* 1: 177–186.

Zweden
en haar officiële minderheidstalen

Paulette van der Voet

Als er aan je wordt gevraagd welke taal er wordt gesproken in Zweden, dan is het logisch om meteen Zweeds te antwoorden. Maar wist je dat er ook vijf officiële minderheidstalen zijn in Zweden?

Dit zijn Jiddisch, Romani, de Samische talen (hierna Samisch), Fins en Meänkieli (Tornedalfins). Deze vijf talen zijn gekoppeld aan de vijf officiële minderheden in Zweden. Uiteraard worden er in Zweden meer talen gesproken, immigrantentalen zoals Arabisch bijvoorbeeld. De officiële minderheidstalen zijn alleen speciaal omdat ze extra rechten hebben. Deze hebben ze gekregen doordat Zweden in 1999 het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden ratificeerde en daarop volgde er in Zweden een wet over de nationele minderheden en minderheidstalen (lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk). Deze wet zorgt ervoor dat deze talen worden beschermd en versterkt en dat de nationale minderheden hun cultuur kunnen blijven gebruiken en ontwikkelen. De vijf talen zijn gekozen, omdat ze allemaal een taal zijn en geen dialect, verder worden de talen onafgebroken gesproken in Zweden gedurende tenminste drie generaties. Daarnaast speelt het een belangrijke rol dat de sprekers zelf graag hun taal en identiteit willen behouden.

Maar wat moet je je voorstellen bij die extra rechten? In principe ben je natuurlijk vrij om welke taal je maar wilt te spreken op welke plaats. Maar als jij hier in Nederland Zweeds gebruikt bij het aanvragen van een nieuw paspoort, zal je alleen maar vragende gezichten krijgen. Dit was vaak hetzelfde voor bijvoorbeeld de Samen als zij in zo'n geval Samisch gebruikten. Nu kunnen sprekers van het Samisch, Fins en Meänkieli binnen de officiële gebieden deze talen gebruiken in contact met de overheid en in rechtbanken. De overheidsinstanties moeten daardoor dus zorgen voor personeel dat de minderheidstaal ook spreekt of voor tolken en vertalers. Verder mogen ouders eisen dat er een förskolan is waar (deels) de minderheidstaal wordt gesproken, hetzelfde geldt voor ouderenzorg (Lag (2009:724), 2009). Voor het Samisch, Fins en Meänkieli zijn deze extra rechten gekoppeld aan een bepaald gebied voor elke taal. Binnen dat gebied hebben de sprekers van deze talen aanzienlijk meer rechten dan buiten het gebeid. Sprekers van de twee minderheidstalen zonder officieel gebied hebben

slechts recht op enkele uren taalonderwijs per week voor hun kinderen, culturele steun en hun taal en cultuur moet worden onderwezen op tenminste één universiteit in Zweden (Lag (2009:724), 2009).

Maar wat maakt dat deze minderheidstalen deze extra rechten nodig hebben? De aanleiding is eigenlijk een beetje triest. Zoals op veel plaatsen in de Westerse wereld het geval was, was er in de 19e eeuw in Zweden het idee dat om een samenhangende natiestaat te creëren, er één nationale taal moest zijn. Dit had assimilatie van de andere talen als gevolg. Deze combinatie van beleid, economische voordelen en discriminatie is vaak de oorzaak van de overgang van een minderheidstaal naar de dominante nationale taal (García, 2012).

Dit was ook het geval voor Zweden, er was één nationale taal die iedereen moest spreken en daarmee maatregelen om het spreken van de minderheidstalen tegen te gaan, je had meer kansen op de arbeidsmarkt als je die nationale taal sprak en de sprekers van een minderheidstaal werden regelmatig als minderwaardig gezien. Dit heeft ervoor gezorgd dat de minderheidstalen steeds minder gesproken werden en als bedreigd kunnen worden gezien. Dit houdt in dat de talen steeds minder worden doorgegeven van generatie op generatie en dat daardoor steeds minder mensen de taal spreken (Mosely, 2012).

Je zou kunnen denken dat het ideaal is als iedereen dezelfde taal spreekt. Iedereen verstaat elkaar zonder problemen en bijvoorbeeld onderwijs is makkelijk te regelen. Maar met het verdwijnen van een taal zal ook de cultuur en kennis verdwijnen. Verder kan een taal een hele grote waarde hebben voor taalkundig onderzoek. Misschien nog wel belangrijker is dat een taal een grote rol kan spelen voor de etnische identiteit van de sprekers. Daarnaast is het een kwestie van zelfbeschikking en linguistic human rights, de overgang naar een meerderheidstaal is bijna nooit een vrijwillige keuze en mensen hebben het recht om hun eigen taal te kunnen spreken (Sallabank, 2012; Hinton & Hale, 2001).

Het is dus belangrijk om de sprekers van minderheidstalen te ondersteunen bij het gebruik van hun taal. Zweden is daarmee goed op weg. Echter is er de laatste jaren ook veel kritiek op het beleid van de Zweedse overheid met betrekking tot de minderheden en valt er nog veel meer te verbeteren (Heikki, 2015).

En de rest van Scandinavië dan? In Denemarken is Duits een officiële minderheidstaal in het Zuiden van Jutland. In Noorwegen is het Samisch gelijkgesteld aan het Noors in bepaalde gebieden, en zijn Kveens en Romani officiële minderheidstalen.

Wil je meer weten? Neem dan eens een kijkje op minoritet.se of volg ze op Facebook of Instagram!

Bronnen

García, O. (2012). Ethnic identity and language policy. In B. Spolsky (Ed.), *The Cambridge Handbook of Language Policy*. Cambridge: Cambridge University Press.

Heikki, J. (2015). Regeringen får kritik för FN-rapport. *Sameradion & SVT Sápmi.* Geraadpleegd van http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2327&artikel=6071716

Hinton, L. & Hale, K.L. (2001). *The green book of language revitalization in practice*. San Diego: Academic Press.

Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. (2009). Geraadpleegd van http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svenskforfattningssamling/lag-2009724-om-nationella-minoriteter-och_sfs-2009-724

Minoritet.se. (n.d.). *Sveriges nationella minoriteter och minoritetsspråk*. Geraadpleegd van http://minoritet.se/

Moseley, C. (Ed.). (2010). *Atlas of the World's Languages in Danger, 3rd edn*. Paris: UNESCO Publishing. Geraadpleegd van http://www.unesco.org/culture/en/endangeredlanguages/atlas

Sallabank, J. (2012). Diversity and language policy for endagered languages. In B. Spolsky (Ed.), *The Cambridge Handbook of Language Policy* (pp. 100-123). Cambridge: Cambridge University Press.

Afbeelding: Paulette van der Voet

De geheimen van Kopenhagen

Helen van der Reijden

De botanische tuinen

Dit is een klein park dat wat verscholen ligt achter het Geologisch museum, maar zeker wel de moeite waard is. Het is veel rustiger dan het grote park *Kongens have* en slechts op een steenworp afstand daarvandaan. Zeker de moeite waard als je wilt genieten van de rust en tegelijkertijd nog wat nieuwe namen van struiken en bomen wilt leren kennen.

Original Coffee, Bredgade 36

Dit piepkleine koffietentje zou je zo voorbijlopen, maar hier serveren ze koffie die een prijs heeft gewonnen voor beste koffie van de stad. Het ligt in het centrum, vlakbij *Amalienborg*. Naast koffie kun je er ook lekkere thee of een gezonde smoothie drinken met een lekker stukje taart erbij.

Frederiksberg have

Dit is een heel groot park waar je lekker lang kan rondwandelen, of hardlopen. Het ligt niet in het centrum, maar is heel goed bereikbaar met de metro. Na een lange wandeling kun je wat gaan drinken in de talloze caféetjes rondom het park.

Torvehallerne, Frederiksborggade

Dit is het Deense antwoord op de populaire foodtrucks, een permanente en overdekte (!) voedselmarkt. Hier kun je van alles kopen, van delicatessen en groenten tot koffiebroodjes. Of de echte Deense *smørrebrød*! Je kan binnen zitten, maar met mooi weer kun je buiten zitten en de architectonische hoogstandjes van *Israels Plads* aanschouwen, wat er direct achter ligt.

Nordisk musik fra 2016 - Fiona's favorieten

Fiona Lodder

Muziek is mijn favoriete kunstvorm en ik ben dan ook altijd wel iets aan het luisteren. Vaak ook Scandinavische muziek. Daarom besloot ik mijn tien favoriete Scandinavische platen van het afgelopen jaar op een rijtje te zetten.

Kvelertak - *Nattesferd*

Misschien denk je niet meteen aan het woord *dansbaar* als je aan metal denkt, maar zodra je naar Kvelertak luistert, zul je niet anders meer kunnen. *Nattesferd* is een stevige, dansbare plaat, die zich ergens in het midden bevindt van heavy metal, rock 'n roll en black metal. De Noorse teksten zijn deels geïnspireerd op Noordse mythologie en vooral erg donker. Muzikaal gezien wordt het album gekenmerkt door sterke, pakkende (en dus dansbare) riffs, krachtig bespeelde instrumenten en schreeuwerige vocalen. Op geen enkel moment gaat het vervelen, en al helemaal mooi wordt het op het negen minuten durende *Heksebrann*.

Kortom, Kvelertak zet hier een stevige, dansbare, maar donkere metalplaat neer, die je niet snel zal vergeten.

Agnes Obel - *Citizen of Glass*

In 2010 debuteerde de Deense singer/songwriter Agnes Obel met het goed ontvangen album *Philharmonics,* een minimalistische, warme plaat, die Obels warme stem combineerde met pianoklanken en subtiele celloklanken. Zes jaar later brengt Obel haar derde album uit, dat zeker weten haar beste tot nu toe is. Nog steeds is Obels muziek minimalistisch, dromerig en betoverend. De subtiele pianoklanken die een soort *blueprint* van de eerste twee platen vormden, moeten op *Citizen of Glass* steeds meer wijken voor andere klanken, zoals een klavecimbel, subtiele elektronica en zelfs stemvervormingen (luister maar naar *Familiar*). Desondanks blijft de sfeer die Obel wil uitdragen intact, de nieuwe geluiden gaan niet overheersen, maar voegen juist veel toe aan het eindresultaat. Het resultaat is spannender, warmer en interessanter dan alles wat Agnes Obel hiervoor heeft gemaakt.

Josefin Öhrn + the Liberation - *Mirage*

Nog geen jaar na hun debuut brengen Josefin Öhrn + the Liberation hun tweede album *Mirage* uit. Waar het debuutalbum soms wat afstandelijk leek, is *Mirage* een ontzettend warme en sterke plaat geworden. De galmende gitaren versterken de ontspannen en dromerige sfeer van de liedjes. De nummers lopen haast vlekkeloos in elkaar over; het is een plaat om je ogen bij te sluiten en intens van te genieten. Zeker op een grauwe winterdag is dit een plaat die wat kleur in je dag brengt.

Veronica Maggio - *Den första är alltid gratis*

Iedereen in Zweden kent Veronica Maggio wel. Al jaren is ze zeer succesvol, zowel in thuisland Zweden als de omringende Scandinavische landen. Haar nieuwste aanwinst *Den första är alltid gratis* zal haar positie in de Scandinavische popmuziek alleen nog maar verstevigen. Zoals altijd weet Maggio sterke popliedjes te maken, met pakkende melodieën, directe teksten en een vleugje melancholie. De liedjes komen deze keer wel erg goed uit de verf door de volle, gelaagde productie. Maggio bewijst zich meer dan ooit als een van de beste popartiesten die Zweden op dit moment te bieden heeft.

Ulver - *ATGCLVLSSCAP*

Een unieke band, dat is Ulver zeker. In de jaren 90 begonnen ze als blackmetalband, om vervolgens de omslag te maken naar elektronische muziek en soundtracks. Op *ATGCLVLSSCAP* doen ze weer totaal iets anders. In 2014 gaven ze twaalf shows waar ze hevig improviseerden, om deze opnames vervolgens om te vormen en op te poetsen tot een 80-minuten durend atmosferisch geheel. De sfeer staat centraal op dit nieuwe album van Ulver, dat ondanks de lange speelduur geen enkel moment verveelt. Wellicht is dit tot nu toe het beste album van deze bijzondere Noorse band, waarvan je van tevoren nooit weet waar ze mee aan komen zetten.

Trentemøller - *Fixion*

Anders Trentemøller is geen onbekende in de wereld van de elektronische muziek. De Deen zette zich tien jaar geleden op de kaart met het zeer goed ontvangen technoalbum *The Last Resort*, maar inmiddels is Trentemøller een andere weg ingeslagen. Op *Fixion* wemelt het van de invloeden uit de new wave van de jaren 80 en vocalen die een beetje doen denken aan Siouxsie Sioux. Toch is het wel duidelijk dat dit album niet uit de jaren 80 komt; Trentemøller weet een moderne draai te geven aan deze invloeden en dat doet hij bijzonder goed. De productie zit zo goed in elkaar, het is duidelijk dat Trentemøller weet wat hij aan het doen is. *Fixion* is een gevarieerde plaat geworden, waarop Trentemøller zich opnieuw weet te bewijzen.

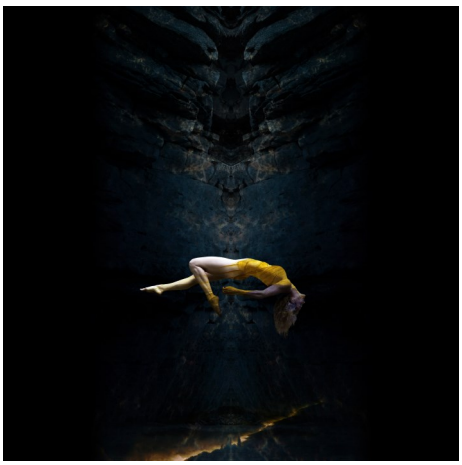

Clara Sofie - *Understrøm*

Jaren geleden scoorde de Deense Clara Sofie in haar thuisland een hit met danceproducer Rune RK, maar voor haar nieuwste album kiest Clara Sofie voor de *understrøm:* helemaal geschreven en geproduceerd door haarzelf maakt Clara Sofie (overigens de nicht van Oh Land) een dappere stap in de popindustrie waar het vrij normaal is samen te werken met andere producers en songwriters. Het resultaat mag er dan ook zijn; de liedjes klinken organisch, overtuigend en coherent. Het gelaagde en engelachtige stemgeluid van Clara Sofie gecombineerd met haar bloedeigen melodieën en productie en teksten die vaak verwijzen naar iets met 'water' maken *Understrøm* tot een zeer geslaagde plaat.

>>

Myrkur - *Mausoleum*

Erg gezellig klinkt het niet: een livealbum opgenomen in het Emanuel Vigeland Mausoleum en dan ook nog muziek met pikzwarte teksten. Toch laten deze bijzondere liveopnames van Myrkur (echte naam: Amalie Bruun) je juist op het puntje van je stoel zitten in plaats van je in een donker hoekje weg te laten kruipen. *Mausoleum* bevat vooral songmateriaal van haar debuutalbum uit 2015 en daarnaast een cover *(Song to Hall Up High)* en een los nummer (*Den lille piges død)*. Waar *M* soms tekort deed aan het songmateriaal door middelmatige arrangementen en gitaarspel, weet *Mausoleum* de luisteraar van begin tot eind stil te krijgen. Bruuns prachtige stem, het Noorse meisjeskoor onder begeleiding van slechts piano en gitaar, allemaal gehuld in een eindeloze galm, maken dit livealbum bloedmooi.

Sekuoia - *Flac*

Al een aantal jaar is de uit Kopenhagen afkomstige Sekuoia bekend om zijn organische draai aan housemuziek. Na enkele EP's verscheen dit jaar zijn debuutalbum *Flac*. Het betreft een atmosferische, beatgedreven houseplaat, waarop het tempo vaak omlaag gaat, maar ook up-tempo nummers niet ontbreken. De klanktapijten die Sekuoia maakt zijn herkenbaar en erg laidback. Op twee nummers zijn er vocalen aanwezig, die overduidelijk flirten met r&b. Het album luistert lekker weg en blijft goed beklijven door Sekuoia's eigenzinnige stijl.

Aurora - *All My Demons Greeting Me as a Friend*

Nog maar negentien jaar was ze, de uit Noorwegen afkomstige Aurora Aksnes, toen haar debuutalbum uitkwam eerder dit jaar. Haar eerste nummer schreef ze op twaalfjarige leeftijd en haar eerste demo werd door een vriendin online gezet toen ze zestien was. Dat haar debuut in deze lijst terecht is gekomen, is dan ook niet zo verwonderlijk: we hebben hier te maken met een natuurtalent. Aurora's muziek is toegankelijk en poppy, maar dat betekent niet dat we te maken hebben met een grijs muisje. Aurora's songwriting doet haast sprookjesachtig aan en haar stem lijkt wel door elfjes te zijn gemaakt. Hierdoor blijft haar eerste plaat boeien van begin tot eind (de deluxe versie omvat zelfs zeventien nummers!). Laten we hopen dat in de nabije toekomst veel nieuw materiaal van Aurora het (noorder)licht zal zien.

Nordic Noir bingo

Janneke van Engeland

Het is kerstvakantie! Dat betekent dat je eindelijk tijd hebt om je favoriete Scandinavische thriller of detective te lezen. Om het allemaal wat interactiever en levendiger te maken, kun je Nordic Noir bingo spelen tijdens het lezen van jouw moordverhaal naar keuze. Is ook van toepassing op Deens-Zweedse series over bruggen en dergelijke en andere moordseries. Kruip onder de kerstboom met je boek of laptop en waan je in duistere Scandinavische sferen. Dat is pas *hygge*!

sociaal onhandige politieagent	sneeuw	hardloper vindt lijk	dikke wollen trui met patroon
alcoholisme	agent negeert instructies baas	door een moord komt een duister geheim aan het licht	mensen worden gek van de middernachtzon
een Deen wordt niet verstaan	midzomerfeestje	agent heeft slechte relatie met zijn/haar familie	zelfmoord
agent zegt fy fan / hvad fan	de receptioniste op het politiebureau is het normaalste en minst verknipte personage	achtervolging in donker bos	de dader blijkt eigenlijk de disfunctionele welvaartsstaat te zijn

Iceland, Niceland, Surpriseland

Marloes Winkel

Als echte studenten Scandinavistiek kennen jullie vast allemaal wel de mooie plaatjes van IJsland. Natuurlijk kennen jullie ook één of meerdere saga's, al dan niet gelezen bij Oud-Noors dat dan weer best wel op het hedendaagse IJslands lijkt. Maar in IJsland zelf komen maar weinigen van ons. Het ligt nou, op zijn zachtst gezegd, niet echt op een handige plek in vergelijking met de landen waar wij, Scandinavisten, wel vaker komen. Geïnspireerd door de studiereizen van Nordom en een al jaren oude wens eens naar IJsland te gaan hebben Marit, Jelle, Thomas en ik onze krachten gebundeld om het nu eens te laten gebeuren.

De voorpret begon natuurlijk al met het boeken van de vlucht en het zoeken van een echt IJslands zomerhuisje in de *middle of nowhere,* maar de pret werd nog verder opgestookt door het succes van IJsland op het EK waardoor iedereen ineens een soort IJsland-expert leek te zijn geworden. En ja, wij gingen erheen!

Dat tien dagen te weinig was om het hele eiland te zien, was ons wel duidelijk. We hadden dus besloten ons te richten op het zuiden van het land. Eerst zaten we twee dagen in Reykjavík en daarna nog een week in een afgelegen hutje ongeveer een half uur rijden bij Selfoss vandaan. Reykjavík is eigenlijk niet meer dan een provinciestadje dat de hoofdstad is geworden, maar heeft ook best wel wat leuke plekken. Wat te denken van het IJslandse penismuseum (het enige ter wereld!) en het meer serieuze Sagamuseum en Nationaal Museum, maar natuurlijk ook de Hallgrimskirkja met daarvoor een heus beeld van Leif Eriksson, jullie allemaal wel bekend. Reykjavík is echter maar een opwarmer vergeleken met de rest van het land. Zodra je de stad uit rijdt, is duidelijk waar 'de rest van het land' uit bestaat: uit niets. Al gauw zagen we wat stoom uit de grond komen en dan is ineens het echte IJsland-gevoel daar. Zo'n gevoel wordt natuurlijk nog versterkt door de plek waar we een week mochten slapen, een houten hutje met hot tub. Die week hebben we zo vol mogelijk gestopt.

We zijn naar het zwarte strand van Vík geweest, hebben natuurlijk een stuk van de Golden Circle gedaan om zo Geysir, Gullfoss en Thingvellir te zien en hebben een heleboel watervallen bewonderd. Een van de coolste was toch wel Skógafoss waar we op nog geen vijf meter vandaan het natuurgeweld konden bewonderen. Ook hebben we nog een hele dag in de auto gezeten om de beroemde Svartifoss te kunnen zien, en tja, als je dan toch al 300 kilometer gereden hebt, kun je net zo goed die vijftig kilometer extra rijden om het gletsjermeer van Jökulsárlon te zien. We zijn meerdere keren langs de gletsjer Eyjafjallajökull gereden, van de vulkaan was weinig meer te zien dan wat foto's op de zijkant van het Visitor Centre. Tot zover de toeristische hotspots van zuid-IJsland. Zelf hebben we nog de lavatunnel Raufarhólshellir en de warmwaterbronnen van Reykjadalur ontdekt. En er was nog zoveel meer te doen geweest als we de juiste auto gehad hadden! Ons autootje was een zielige Hyundai die als een soort spookje door de IJslandse Pac-Man auto's opgegeten kon worden. De gemiddelde IJslandse auto was zo groot dat als we erachter reden we onder de auto voor ons de auto daarvoor konden zien rijden (in het zeldzame geval dat er drie auto's achter elkaar reden dan). In een land waar de geasfalteerde weg zomaar kan veranderen in gravel en het gravel zomaar zand kan worden is een 4x4 geen overbodige luxe, blijkt. De weg vinden daarentegen is vrij makkelijk in IJsland: er is er namelijk maar één. Over alle avonturen die we beleefd hebben, zou ik zo een heel boek kunnen schrijven maar soms is het beter om een andere manier te kiezen. Zo kunnen wij volhouden dat *What happens in Iceland, stays in Iceland* en kunnen jullie gewoon gauw de foto's van het IJslandse natuurschoon bewonderen. Een beeld zegt immers meer dan duizend woorden!

ÍSLAND

Noors Op Maat en De Noorse boekwinkel

Noors op maat

De taallessen van Noors op Maat sluiten aan op ieders persoonlijke wensen en mogelijkheden. Onze cursisten volgen een groepscursus of privélessen. De lessen worden zowel overdag als 's avonds gepland. Bij Noors op maat wordt alleen het allernieuwste les-materiaal gebruikt en het lesmateriaal wordt in overleg met de cursist gekozen. Actuele lesmethodes uit boeken en de media zijn leidraad in de lessen, maar juist de variatie in les-methodes en leermiddelen en de aanvulling met hedendaagse materialen maken de lessen uitdagend voor cursist én docente!

De Noorse boekwinkel

Op de website van De Noorse boekwinkel vindt u een zeer gevarieerd aanbod aan nieuwe en tweedehands Noorse boeken. Zowel lesmateriaal als lectuur is hier te vinden. De korte levertijd en verschillende aanbiedingen, gecombineerd met het brede aanbod maakt De Noorse boek-winkel de specialist op het gebied van Noorse boeken in Nederland.

Volg ons ook op facebook voor nieuws en actuele aanbiedingen!

noors op maat

www.denoorseboekwinkel.nl | www.noorsopmaat.nl | info@noorsopmaat.nl